

Altire --- de occiduo --- ipsa estrada q. pergit per ipsa serra de sota d'ipso Mujal»; i, de nou, a. 1086 (BABL VII, 495, 506); i cogn. de Sabadell, a. 1588 (ib., p. 126).

Arenoso entre Xèrica i el Penyalgolos, ja documentat com *Arenosum* en escr. de 1176 (BHiGeogrBAR. 5 II, 101). *Coll Arenós* (Top. V. Boi I, 9).

Areny/Arenys, estudiat ja, a fons, en el *DECat*. Que era un antic adjectiu *ARENĒUS (= ll. cl. *arenarius*, -um,¹ *arenosus*), es veu també pels dos importants NLL, on figura encara com adjectiu modificant un substantiu oronímic: *Balsareny* BALTEUM (*DECat* I, 371b), i pre-català pall.² *Montarenyo*, veral entre els Boldissos i la Pica d'Estats (alta vall de Cardós). La forma precatalana en -enyó acaba aquí de provar com és d'arcaic aquest NL; també val aquesta detall en *Arenyo*, terres te. Cardet (Vall de Boí, XIII, 167); i un altre a Borén, d'Àneu (XXXVII, 91.23).

ARENY, capital de la Terreta ribagorçana; *Arinio* a. 823, Abadal, P. i Rbg., núm. 5; 867 ib. 61; *S'Aringo* 876 (ib. 324); *Arinio* 954, SerranoS, *NHRb.* 302; id. 978 id. ib.; *Arenn* 1165 (Kehr, *Papsturk.* 411); *Aren* 1171 (MiretS, *TempH.* 133); *Aregn* 1232 (MDuque, *Ovarra*, 174.5). L'existència de formes de tipus aragonès fronterer, amb metafonia de la tònica per la -u, acaba de provar l'antiguitat d'aquest NL: *La Villa de Ariño*, en dos passatges inicials d'una relació de 1154 (Moner, *BiEscrRbg.*, pp. 110 i 111, si bé en els passatges següents ja figura com *Arén*); Francisco de *Ariño*, a. 1429, fou secretari, no sé si del Comtat de Rbg. o del mateix Anfós el Magnànim (Moner, *op. cit.* 191).

ARENYS (de Mar, i de Munt). *DOC. ANT.*: *Areneos*, *Cart. StCugat* I, 280; *Arennios* a. 998, ib. 285. *Biblg.* J. M. Pons Guri, *Estudi dels pilots*, monogr. sobre la R. Escola de Nàutica d'Arenys de Mar, 1960, 146 pp.

Els Arenys mas te. Toloriu, SdUrg. (VIII, 119). *Els Arenys* (Boí; *Top. V. Boi* I, 2). *Arenys* d'Empordà agr. de Garrigàs [1056, *BABL* III, 328]. *Els Arenys* te. St. Cli. Llobregat: «ad ipsos Arenys --- ipsos Arens» a. 1058 (*Cart. StCugat*, p. 276). *Arenys de Liedó*, en el Matarranya: «ad villar de Arenis» a. 1181 (BHiGeBAR. II, 111); *Arenys* 1279 i *Areyns* 1280 (*Rat. Dec.* I, 167, 173). 1153 «villar de Arenes --- vivum de Algars» (*CoDoACA* IV, 209.19).

És erroni el nom que s'ha anat repetint en guies i mapes, Turó d'*Arenys* (uns 1250 alt.) en el Montseny damunt Arbúcies, i sobre el mas de Coll-de-Té: el nom real és Turó de *Grenys* (*grēys*), d'acord amb els roquissers escarpats que el volten per tots els vessants; com me n'he pogut assegurar amb els masovers i bosquerols de tot el voltant (al Vilar del Vidal, a Coll-de-Té mateix) (1990-1991).

¹ ARENARIUM ha restat en toponímia com a nom d'un torrent: *l'orné* a Cervià de Ter (xlv, 1.2), a Gósol (xxxviii, 91.8), i *Camp d'Arner* a Paçà (xxvii 73.21). Del pl. n. ARENARIA, el riuet *l'ornérs* subaf. esq. Muga, que baixa de Maçanet de Cabrenys cap a Darnius etc., en el qual terme s'hi ha fet un veïnat de 14 cases: oït a La Vajol (1920), Biure, Darnius (1931); Reig Vilard. [*DAG*: *Darnera*, per confusió amb *Darnius*, però aquest és celtisme conver-

gent i casual]. *Puigsarner* llog. te. Sanauja, aHusiu a l'arenisca de la guixera de sota aquest turó, pròpiament 'puig de l'areny', amb IPSE. Però com que aquest article arcaic ja no fou aragonès, no crec que *Sierra Sarnera*, p. de Seira, vingui d'aquí sinó potser de *sarna*. —² Pron. *muntaréyo* a Lladorre, *mont*-a Esterri de C. (1933), E. T. C. I, 150.8, 122.

ARENÇ

Vilarenc, vt. dependent de Calafell: deu ser compost amb un NP germ. (arrel HRING 'cèrcol, rotllo', 12 noms en Först.). Hi ha NLL homònims, algun dels quals pot tenir també aquest origen, però en general vindran d'un altre: 1) semblen resultar d'una haplologia d'**arenenc* 'arenós': Camp de l'*Arenc*, te. Querol (Cerd.): s'hi fan blat i trumfes (xxiii, 85.151); pont dels *Arencs*, a. 1778, te. Tuir; Cap dels *Arencs* a l'Urgellet S., en doc. de Castellàs, a. 1756 (xxxviii). 2) *Ca l'Aregada*, antic hostal a la carrerada Balaguer-Tàrraga, entre Penelles i Belcaire (xlvi, 64.38): recordo altres hostals de traguers amb aquest nom, on ells s'havien d'accontentar amb un parell d'arengades, unes torrades i uns glops de porró... 3) *S'Arengà*, sementers en el te. d'Orient, mall. (xl, 15.20), està per *orengar*, colle. de la mata *orenga*. 4) P. ex. un «Hostal de l'*Aregada*» a mig camí de Molló a Camprodon.

Arenís, V. *Arena*

ARENY, Castell de l'

Municipi del Berguedà, prop de Vilada. La GGC encapçala el seu article dedicat a aquest lloc dient: «Castell de l'Areny (o d'*Alareny*)». L'observació és molt pertinent, car malgrat l'etimologia popular que relliga el nom al substantiu català *areny* «arenal», la documentació històrica ens certifica que, en l'origen del topònim, es troba un nom personal germànic.

DOC. ANT. L'*Acte de la Seu*, de l'any 839, es refereix al lloc com «Kastro Adalasingo», la còpia del S. XII porta «Castro Adalasingo» i el capbreu del cartulari «Castello Adalasingo» (*Acte S.*, 231). Trobem una altra menció l'any 988: «Et ipsa ecclesia Sancti Vicentii de *kastro Adalasinge*» (Baraut, *Cart. And.*, 13, 98). No hi ha dubte que el document es refereix al mateix lloc. L'església parroquial, originàriament romànica, està encara avui dedicada a Sant Vicenç.

ETIM. Del NP germànic *Adalasing*, per al qual podem postular un compost ATHAL-SINTH. L'element inicial *Athal* és freqüentíssim en l'antroponímia germànica (126 vegades en Först.). També ho és l'element final *-Sinth* (52 vegades en Först.). L'*Altdeutsches Namenbuch* dóna explicació d'aquest *Athal*: «Im ganzen gewiss zu altn. *adhall*, natura, indoles, ahd. *adal* genus, nobilitas» (p. 158). La variant *Athala* la registra Förstemann, documentada des del S. v en noms masculins i des del S. vii en noms femenins. *Adalsind* i *Adalsinda* estan ben documentats (cf. Först., p. 178).

Al S. x *Adalasingo* es documenta a Catalunya com a NP, sense relació directa amb el lloc de Castell de l'Areny. «de -i- parte ad ipsa pila qui est in Kardo-senariu, et de alia pervadit ad piso grado qui pervadit